

Katarzyna SŁUCHOCKA*

ZAPIS PRZESTRZENI – WNĘTRZE ARCHITEKTONICZNE W KONTEKŚCIE PRZENIKANIA SIĘ OBSZARÓW SZTUKI CZYSZTEJ I PROJEKTOWEJ

W artykule poruszono problem wspomagania procesów myślowych, pogłębiania, rozwijania wyobraźni oraz świadomości w odniesieniu do procesów dydaktycznych i projektowych. Bodziec, aktywacja, interpretacja, wyobrażenie, wzmocnienie – sformułowania znajdujące miejsce w sferze nauki, aktywizowane oraz modyfikowane na potrzeby realizacji konkretnych działań w obszarze edukacji przekładają się na pożądany progres i aktywność twórczą. Uruchomienie autonomii interpretacyjnej implikuje niekonwencjonalne rozwiązania, niejednokrotnie otwierające nowe płaszczyzny działania lub łączące dotąd odległe, tym samym pozytywnie wpływając na podniesienie poziomu kreatywności. Wykraczanie poza standardy ram programowych, w kontekście swobody prowadzenia badań, poszerza spectrum rozwiązań projektowych, autorskich wypowiedzi, a także indywidualnego spojrzenia na problem. Rodzaj swoistego konektywizmu – uczymy się, gdziekolwiek jesteśmy, robiąc cokolwiek i w każdej chwili – zmodyfikowanego na potrzeby danej dziedziny czy obszaru badań stanowi element układanki mającej przełożenie na charakter środowiska zewnętrznego i jakość egzystencji. Wzbogacona doświadczeniem interdyscyplinarności prowadzonych działań objawia się manifestem samodzielnego myślenia i kreatywnych wypowiedzi, będąc przy tym źródłem edukacyjnych doświadczeń i czynnikiem optymalizującym procesy dydaktyczne oraz projektowe.

Słowa kluczowe: percepcja przestrzeni, zapis interpretacyjny, kreatywność

1. WSTĘP

W procesach projektowych kluczową rolę odgrywa skuteczny odbiór przekazywanych treści, który pozwala na właściwą ocenę zaprojektowanej

* Politechnika Poznańska, Wydział Architektury, Instytut Architektury Wnętrz i Wzornictwa Przemysłowego. ORCID: 0000-0002-0492-2761.

przestrzeni czy konkretnego produktu. Jedną z najważniejszych form komunikacji jest obraz stanowiący zapis wizualny, który dla odbiorcy jest nośnikiem wartości, idei i emocji. Obejmuje sferę indywidualnej, autorskiej wypowiedzi i bardzo często kojarzony jest z pojęciem działalności artystycznej. Charakter środka przekazu bezpośrednio związany jest z nadawcą, w tym przypadku z autorem. Odnosi się do jego doświadczenia, wrażliwości, przekłada się na graficzną użyteczność obserwowaną w ilustracji, typografii, infografice, fotografii, filmie czy animacji zaliczanych do podstawowych form codziennej komunikacji wizualnej. W medium przedstawiania wizji architektonicznych za pomocą obrazu mamy do czynienia z dwoma rodzajami czynników weryfikujących poziom realizacji założonego planu: a) skutecznością marketingową oraz b) skutecznością projektową. W pierwszym przypadku (a) główny nacisk kładziony jest na celność przekazywanych informacji, dając priorytet samemu przekazowi (obraz) i kreując prezentowany produkt (projekt, forma) jako zdecydowanie lepszy, niż wskazuje na to rzeczywistość. Bardzo często kolor, układ kompozycyjny, czytelność idei służyć bardziej mają właściwej ilustracji konkretnie reklamowanego produktu, obiektu, formy, aniżeli spełniać główne założenia projektowe. Wszechobecne reklamy, znajdujące w prasie, przekazy telewizyjnym, internetowym, optymalizujące procesy marketingu i sprzedaży, odnaleźć można także w nośniku przedstawiania wizji architektonicznych za pomocą obrazu. Druga zasada, skuteczności projektowej (b), zakłada, że należy wykorzystać wszelkie możliwości oraz dostępną wiedzę, aby opracowywany temat/produkt (projekt, forma) zrealizowany był na jak najwyższym możliwym poziomie, spełniając wszelkie założenia, normy i oczekiwania klienta – odbiorcy.

Kompilacja osiągnięć nowoczesnej technologii i efektów badań naukowych pozwala na interdyscyplinarną kooperację, bazując na pozawerbalnym komunikacie, który natężeniem danych podbijać ma statystyki sprzedaży produktu (prezentacji). Mając na uwadze oba czynniki weryfikujące poziom realizacji założonego planu (a i b), można zmodyfikować proces projektowy oraz proces sprzedaży produktu, prowadząc do spełnienia wszelkich norm w zgodzie z zasadami projektowania zrównoważonego i odpowiadając kontynuacją wartości danej do zastanego kontekstu, o określonym charakterze, zależnościach funkcjonalnych, historycznych i kulturowych. Powiązanie działalności z obszaru dyscyplin sztuk plastycznych i projektowych oraz implementacja doświadczeń na płaszczyźnie dydaktyki zwiększą pole badawczych poszukiwań, oferując możliwość wnikliwej analizy, przekładając się na intensyfikację przepływu informacji o przedmiotowym temacie, warunkach i oczekiwaniach, w konsekwencji podnosząc poziom kreatywności oraz skuteczności projektowej.

2. METODOLOGIA

Metoda prowadzonych badań opiera się na analizie porównawczej odręcznych zapisów rysunkowych i malarskich wybranych struktur przestrzennych, w odniesieniu do powiązań pomiędzy jakością zapisów i charakterem projektowanych przestrzeni architektonicznych. Zakłada, że zbiór uwzględniających określone warunki percepcji przestrzeni danych, pozyskanych w trakcie przeprowadzanych zajęć ze studentami Wydziału Architektury Politechniki Poznańskiej, odniesiony do autonomicznych notacji plastycznych, wpłynie na pogłębienie wrażliwości i zwiększenie świadomości projektowej. Integracja działań w sferach plastycznych i projektowych wyznaczy kierunek optymalizacji procesów dydaktycznych, definiując jednocześnie charakter podejmowanych prac projektowych. Wskazanie zależności i związków zachodzących między danymi wstępnymi, konstrukcja ciągu logicznego implikującego zastosowanie omawianych wytycznych oraz ich implementacja w mechanizmy dydaktyczne, jak i projektowe poszerzą obszary badawcze, przekładając się na skuteczność holistycznej percepcji przestrzeni architektonicznych. Zakres tematyczny, w który wpisuje się podejmowana w materiale problematyka, obejmuje wielopłaszczyznowo traktowane aktywności interpretacyjne zastanej rzeczywistości, przyczyniając się jednocześnie do rozwoju wyobraźni oraz kreatywności twórczej i projektowej. Wykorzystany w opracowaniu materiał badawczy opiera się na wybranych pozycjach naukowych, indywidualnych doświadczeniach i ocenie przypadków.

Wykorzystano również badania projekcyjne skierowane na analizę zmieniającej się reakcji osobowości projektowej polegające na wykorzystaniu sytuacji bodźcowej, którą jest analiza interpretacyjna wybranych elementów. Pogłębienie świadomości przez wnikliwą obserwację i transfer w obszary projektowe bazuje na charakterze danej osobowości badanego, przekładając się na indywidualne znaczenie i organizację projektu skierowanego do konkretnego odbiorcy – użytkownika. Czynnikiem generującym określone postawy emocjonalne i reakcje twórcze są sprzężenie wstępnej analizy i studium obranej formy oraz zmiana postawy projektowej.

3. STAN BADAŃ

Idea kształcenia na kierunkach inżynieryjno-architektonicznych z wykorzystaniem umiejętności z zakresu działalności artystycznej znajduje potwierdzenie w interdyscyplinarnym sposobie nauczania i jego efektach. Wynika z niej, że architekturę i budownictwo należy postrzegać w szerszym znaczeniu [Żychowska 2020: 468-472; Celadyn 2020: 290-295], a program nauczania w dużym stopniu powinien opierać się na rozwoju wrażliwości, wyobraźni i świadomości. Takie założenie dotyczące efektów uczenia się można z powodzeniem osiągnąć dzięki otwarto-

ści na włączanie do procesu dydaktycznego mniej konwencjonalnych i rzadziej stosowanych metod, jakimi są nauka umiejętności wnikliwej percepcji przestrzeni odbywająca się na podstawie interpretacji rysunkowej czy malarskiej i jej analizy. Rysowanie, malowanie i wszelkie inne formy graficznego przedstawiania zewnętrznego otoczenia są podstawą rozwoju wyobraźni, kreatywności i umiejętności modelowania.

Takie stanowisko zajmują M. Misiągiewicz w monografii *O prezentacji idei architektonicznej* [2003] oraz L. Maluga w pracy *Autonomiczne rysunki architektoniczne* [2006]. N. Bingham w zbiorze wybitnych rysunków architektonicznych o wysokiej wartości artystycznej prezentuje wnikliwy sposób indywidualnej analizy kontekstu architektonicznego i obiektów projektowanych w danym czasie [2013]. Wagę roli działań z zakresu sztuk plastycznych w programie edukacji nauk technicznych podkreśla także M.J. Żychowska w artykule *Humanizacja studiów inżynierskich* [2019: 250-253]. Szkice z oryginalnymi komentarzami świadczące o związku architekta ze środowiskiem zewnętrznym przedstawia S. Gzell w monografii *O architekturze. Szkice pisane i rysunki* [2014]. Koegzystencję sfery wrażliwości twórczej i projektowego zmysłu w obrazowy sposób prezentuje A. Bahamon w opracowaniu *Sketch: Houses, How Architects Conceive residential Architecture* [2006]. Głębką wrażliwość i umiejętność percepcji otaczającej nas rzeczywistości ukazuje w pozycji *Rysunek – zmysł architektury* M. Orzechowski, który skupia uwagę na zebranych esejach dotyczących architektury oraz odręcznych, graficznych zapisach przestrzeni [2014]. Cenne źródło informacji na temat zależności percepcji i interpretacji w odniesieniu do zrozumienia rzeczywistości można znaleźć w publikacji J.-J. Wunenburgera *Filozofia obrazów* [2011]. O dużym znaczeniu edukacji opartej na rysowaniu odręcznym, w szczególności umiejętnościach ręcznego rysowania i szkicowania w kontekście wpływu na kreatywność architekta, piszą również R. Špaček, M. Peciar i L. Šíp w pracy *Szkicowanie i rysunek w nowej erze – rola szkicowania i rysowania w edukacji architektoniczno-technicznej* [2016: 8-13]. Znaczenie powiązania percepcji przestrzeni i jej reprezentacji rysunkowej, graficznej, malarskiej ze wzrostem kreatywności twórczej i projektowej opisuje m.in. M. Suffczyński w artykule *Rysunek strukturalny w reprezentacji przestrzeni i edukacji architektonicznej na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej w odniesieniu do tradycji École des Beaux Arts i Bauhausu* [2020: 127-145]. Percepcja i zrozumienie przestrzeni odgrywają kluczową rolę i umożliwiają pogłębienie relacji projektanta z użytkownikiem, oferując nawiązanie dobrej komunikacji oraz stopień większego prawdopodobieństwa trafnego spełnienia oczekiwań inwestora [Słuchocka 2020: 23-36].

W artykule przedstawiono odmienne podejście do analizy przestrzeni architektonicznych, bazujące na wnikliwych badaniach kontekstu przestrzennego oraz interpretacji plastycznej. Zwrócono uwagę na istotę podejmowania dwutorowo prowadzonych badań opierających się na analizach *in situ* z włączeniem zapisów interpretacyjnych wskazanych przestrzeni. Próbowano jednocześnie dowieść, że wiarygodna postawa projektanta, poparta przeprowadzanymi wcześniej dogłębny-

mi studiami, implikować będzie zwiększenie zakresu i możliwości podejmowania świadomych decyzji projektowych.

4. OBRAZ – KOMUNIKACJA WIZUALNA

4.1. Obraz – interpretacja poznawcza i narzędzie dydaktyczne

Komunikacja wizualna, uznawana za dyscyplinę zbliżoną do projektowania, jako osobny przedmiot nauczania pojawiła się na uczelniach artystycznych w latach 70. [Wolny-Zmorzyński i in. 2013: 90-91], a spopularyzowana przez rewolucję cyfrową stała się jedną z najpopularniejszych i najczęściej stosowanych metod przekazywania informacji. Nowe narzędzia służące kreacji obrazu usprawniają komunikację, stwarzając jednocześnie potrzebę wykształcania odpowiednich umiejętności ich recepcji [Kawka 2015]. W obszarze badań dotyczących szeroko pojętej jakości przestrzeni architektonicznych jednym z czynników jest percepcja przestrzeni zachodząca z udziałem intuicyjnie działającego zmysłu rozpoznawania bezpieczeństwa i wygody. Skierowana na ocenę komfortu przestrzeni, jej formy, funkcji oraz kontekstu może być źródłem cennych dla projektantów wskazówek, pomagających sprostać oczekiwaniom przyszłego użytkownika kreowanych przestrzeni.

Sensualność w procesie poznawczym, będąca aktywnym czynnikiem definiującym charakter danej przestrzeni użytkowej, odbywa się z uwzględnieniem procesów percepcji i zależy od świadomości projektowej oraz charakteru i jakości samego zapisu przestrzeni (rysunek, malarstwo). Zachodzące poznawcze procesy afektywne automatyczne następują nieświadomie lub podświadomie, rejestrując daną sytuację pod wpływem lęku, przyjemności czy reagowania podczas podejmowania decyzji. Szybkość reakcji oraz możliwość posługiwania się schematami poznawczymi, przy niewielkim nakładzie wysiłku oraz zasobów uwagi, to niewątpliwie niesfałszowane źródło informacji, a zobrazowana szczerowość przekazu jest nośnikiem wiarygodnej w założeniach idei projektowej. Pozyskiwane dane, o mniejszym lub większym nasyceniu emocjonalnym i znaczeniu merytorycznym, budują świadomość. Odczuwanie głębokiej samej formy czy przestrzeni architektonicznej przekłada się na świadome podejmowanie decyzji projektowych, a w konsekwencji daje większe prawdopodobieństwo zapewnienia przyszłemu odbiorcy komfortu użytkowania.

Również świadomie stosowany konektywizm oraz otwartość na nowatorskie i niestandardowe metody pracy poszerzają założone ramy, wzbogacając je o nowe, symboliczne znaczenia. Synergiczne połączenia różnorodnych podbudowanych wiedzą doświadczeń, spostrzeżeń wraz z poziomem uzdolnień przekładają się na optymalizację procesów dydaktycznych oraz popularyzację często zajmujących niszowe miejsca tematów.

Interpretacja w sferach informatycznych bywa rozumiana jako nadawanie informacjom wejściowym nowych znaczeń na wyjściu czy też bezpośrednio przetwarzanie informacji (danych) w działania. Budowanie relacji (nadawca–odbiorca) w powyższy sposób zapobiega stosowaniu wyłącznie utrwalonych metod poznawczych, wprowadzając szersze możliwości realizacji zagadnień dotąd obowiązujących. W sztuce interpretację rozumiemy jako twórcze odtworzenie utworu lub dzieła, czyli komentarz podparty zrozumieniem, zależny od stopnia zrozumienia. Rozwojowe możliwości organizmu, chłonność, czynnik aktywności oraz zjawisko akceleracji rozwoju wskazują na skuteczność kognitywnego oraz interdyscyplinarnego sposobu odbioru i przetwarzania informacji, co m.in. znajduje odzwierciedlenie w bogactwie rozwiązań kompozycyjnych, koncepcyjnych oraz projektowych wśród adeptów architektury i kierunków pokrewnych. Dlatego też wykorzystanie obrazu jednocześnie jako komunikatu oraz czynnika ułatwiającego komunikację może wzmacniać i pomnażać warianty możliwości interpretacyjnych oraz kreacji twórczej.

Bazowanie na autopsyjnym doświadczeniu oraz otwartości na wskazówki zewnętrzne i bodźce sensoryczne wspomaga rozwój i pogłębianie wyobraźni będącej inicjatorem transformacji wyobrażeń. Przekłada się też na jakość oraz efekty pracy. Transformacje wyobrażeniowe generują namacalne ślady autonomicznych procesów twórczej interpretacji, dając jednoznacznie do zrozumienia, że sztuka jest platformą do zrozumienia otaczającej rzeczywistości. W kontekście percepcji przestrzeni architektonicznej założenie to znajduje potwierdzenie w kompilacji analitycznego spojrzenia i wartościowania architektury za pomocą obrazu (interpretacji rysunkowej, malarskiej). Przyjęte stanowisko potwierdza wagę interdyscyplinarnych działań mających bezpośredni wpływ na kształtowanie świadomości i wyobraźni odbiorcy, co w procesach dydaktycznych odgrywa istotną rolę, aktywizując przetwarzanie informacji przez system poznawczy. Autorski rodzaj analizy kształtu, jakości, powiązań danej formy czy przestrzeni z otaczającym kontekstem artykułowany w interpretacjach malarskich, rysunkowych, rzeźbiarskich zawiera w swych treściach nie tylko komentarz do problemu, ale wątek informujący, obrazujący dane miejsce, zjawisko, przestrzeń.

Pobudzanie kreatywności przy procesach projektowania przestrzeni architektonicznych stwarza warunki do swobody twórczej, pozostawiając jednocześnie sporo miejsca autorskiej interpretacji. W zwrotnym charakterze mechanizmów działania odnajdujemy dualizm znaczeniowy związany z emocjonalnym podejściem do interpretowanych zjawisk i przestrzeni oraz z reakcjami wywołanymi obserwacją czy przeżyciem, które wynikają z kontaktu z daną formą lub przestrzenią. Przekłada się to na ukonstytuowanie zapisu informującego, zawierającego charakterystykę podejmowanego tematu. Zbiór zapisów informujących składa się na obraz interpretujący, a nagromadzenie jednostkowych obrazów interpretujących daje zbiór danych, które w procesie analizy skutkować mogą obiektywną oceną jakości badanych zjawisk czy przestrzeni (cykl obrazów interpretujących). Formalna konstrukcja

działa odbieranego, przykładowo, jako ekspresyjne, stonowane, wyważone, optymistyczne uzmysławia charakter danego obiektu bądź zespołu obiektów.

5. OBRAZ – INSPIRACJA – WYOBRAŹNIA – DZIEŁO

„Każdy przedmiot – obraz, architektura – ma wartość sam w sobie, wartość absolutną, niezależną od tego, co wyobraża” [Leger 1965: 122-126]. Odbywająca się we wstępnej fazie procesu projektowego interpretacja danych form architektury czy innych wybranych elementów, przełożona na płaszczyzny komentarza plastycznego, gwarantuje dogłębną analizę tematu. Stanowi także podłoże i czynnik aktywizujący działanie, prowokując do dalszych interpretacji.

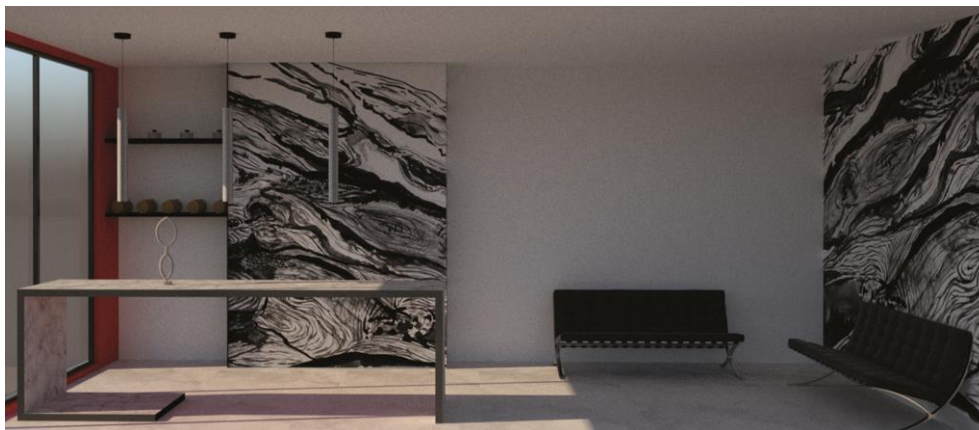
Przedmiotowe ilustracje stanowią wyjściowy materiał badawczo-analityczny, przybliżający autorce strukturę wybranych elementów. Cykl prac wykonanych w technice rysunku (tusze na kartonie) dotyczy analizy formy botanicznej (pień drzewa). Wnikliwe zapoznanie się z tematem i poszukiwania charakterystyki materii wygenerowały prototyp charakteru wnętrza architektonicznego, do aranżacji którego zostały wykorzystane prace. Lekkość, z jaką zostały wykonane rysunki, daje poczucie zbliżenia do natury, a ich swobodny układ kompozycyjny wzbogaca interpretację doznań, otwierając się na projektowe warianty docelowej przestrzeni (patrz rys. 1).

Rys. 1. Interpretacja – rysunek – metody prezentacji architektonicznej, Aleksandra Piwowarek; przedstawienia wybranej formy botanicznej, tusz, karton, 30 cm × 30 cm, 2020

Zaprojektowane przez autorkę wnętrza perfumerii niszowej odzwierciedla klimat otaczającego nas środowiska przyrodniczego, głębi niezliczonej ilości zapachów i niezgłębianej możliwości interpretacji. Wybór kolorystyki wnętrza obrazuje opracowanie graficzne wpisujące się w dane wnętrza jako stałe uzupełnienie i motyw główny, który może być powielany w postaci projektów mniejszych form wy-

posażenia wnętrza, takich jak np. tkanina obiciowa, zasłonowa, przedmioty użyteczności codziennej (kubek, talerz, grafika ścienna w ramie). Są one wiodącym elementem nadającym rys indywidualnego wyrazu. Stanowią spójną minimalistyczną całość, pozwalając użytkownikowi na swobodę aranżacyjną (patrz rys. 2).

Rys. 2. Interpretacja – rysunek – metody prezentacji architektonicznej, Aleksandra Piwowarek; projekt aranżacji wnętrza architektonicznego z wykorzystaniem zapisu interpretacyjnego wybranej formy botanicznej, 2020

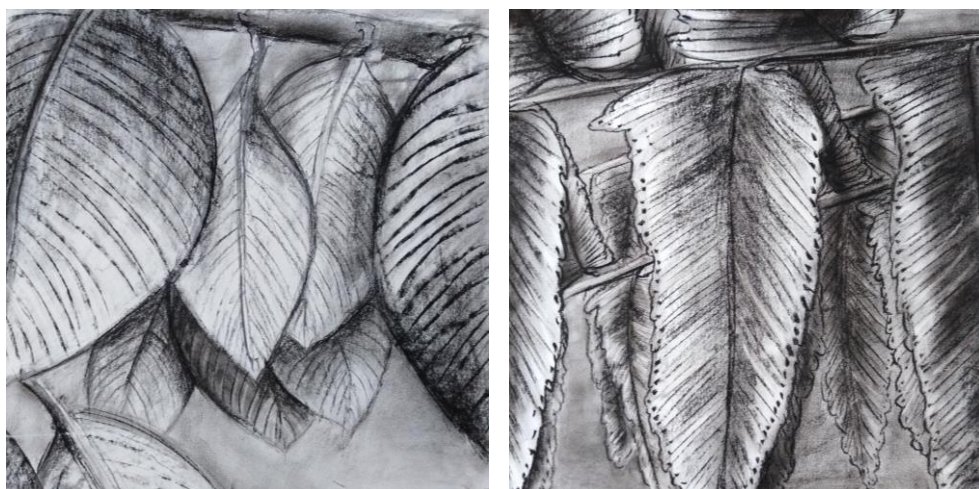
Dwutorowe działanie oparte w pierwszej fazie na studium z natury (element botaniczny, detal architektoniczny) finalizowane jest implikacją prac rysunkowych, graficznych czy też malarskich w kreację wnętrz architektonicznych. Prezentuje holistyczne podejście do procesu projektowego, w którym dialog pomiędzy projektantem i przyszłym użytkownikiem powinien być prowadzony w jak najbardziej zrozumiały i dogłębny sposób.

Kolejnym przykładem realizacji projektowej, prowadzonej na podstawie analizy rysunkowej formy botanicznej, jest projekt aranżacji wnętrza o funkcji biurowej (patrz rys. 3, rys. 4).

Motyw liścia jest interesującą strukturą pod względem budowy, kształtu, faktury, jego ciągłości w zmieniających się fazach rozwoju. Poddany wnikliwej analizie i transferowi w obszary projektowe jest źródłem danych wskazujących kierunek projektowy. Na wyodrębnionych frazach, takich jak budowa, kształt, fazy rozwoju, można uformować konstrukcję będącą podstawą kształtowania charakteru projektowanego wnętrza architektonicznego. Strefa funkcjonalna, w której odbywają się procesy działań kreatywnych wytwarzające nowe jakości, związana jest z budową, czyli narastającym nawarstwianiem się idei tworzących nowe jakości o zmiennych kształtach w różnych fazach rozwoju. Domknięcie tej sfery wprowadzonym do wnętrza motywem elementu przyrodniczego wzmacnia poczucie potrzeby współ-

nego dążenia do celu, aktywizuje i pobudza kreatywność, „ocieplając” jednocześnie wizerunek przestrzeni.

Monochromatyczny wyraz cyklu prac jest zabiegiem świadomym, dając swobodę aranżacji wnętrza ruchomymi elementami wyposażenia. Niezależnie od zmieniającej się kolorystyki i charakteru mebli czy sprzętów gama szarości stanowi adekwatną scenografię dla każdej propozycji rozwiązania.

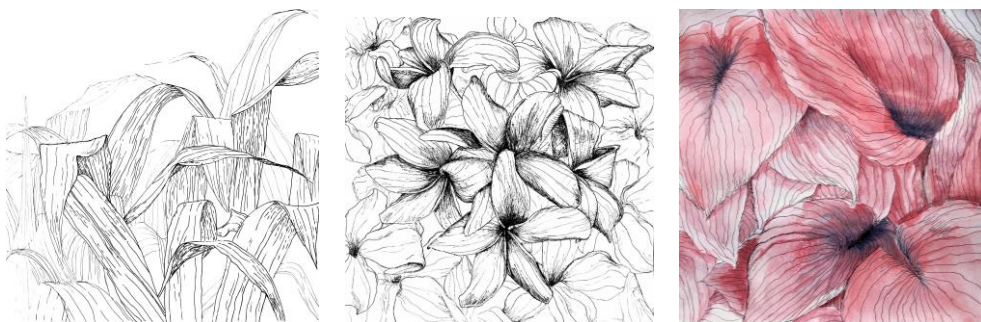

Rys. 3. Interpretacja – rysunek – metody prezentacji architektonicznej, Urszula Michalak; przedstawienia wybranej formy roślinnej, węgiel, karton, 30 cm × 30 cm, 2020

Rys. 4. Interpretacja – rysunek – metody prezentacji architektonicznej, Urszula Michalak; projekt aranżacji wnętrza architektonicznego (biuro) z wykorzystaniem zapisu interpretacyjnego wybranej formy roślinnej, 2020

Kolejny przykład projektu przestrzeni z użyciem opracowania graficznego elementu botanicznego ma charakter mieszkalny. Interpretacje rysunkowo-malarskie miały znaczący wpływ na wystrój wnętrza i jego klimat. Dialog między obrazem a przestrzenią oparty jest na kontrastach. Intensywna kolorystyka obrazu została zestawiona z chłodnym i prostym układem mebli, a delikatność i swobodna kompozycja linii kwiatów wyeksponowane zostały ciemnym geometrycznym układem szprosów oraz ramą fotela (patrz rys. 5, rys. 6).

Rys. 5. Interpretacja – rysunek – metody prezentacji architektonicznej, Marie Abai; przedstawienia wybranej formy botanicznej, tusz, karton, 30 cm × 30 cm, 2020

Rys. 6. Interpretacja – rysunek – metody prezentacji architektonicznej, Marie Abai; projekt aranżacji wnętrza mieszkalnego z wykorzystaniem zapisu interpretacyjnego wybranej formy roślinnej, 2020

W każdym z omawianych przypadków cykl zapisów rysunkowych, jako studium i wstępna analiza materiału, jest samoistnym zestawem indywidualnego dzieła artystycznego mogącego stanowić autonomiczny artefakt twórczy.

6. PODSUMOWANIE

Odnosząc się bezpośrednio do procesów projektowych, można uznać, że łączenie treści z obrazem syntetyzuje oraz intensyfikuje komunikat, implikując gromadzenie zasobów informacji zwizualizowanej. W mechanizmach odpowiedzialnych za procesy projektowe podbudowuje bazę danych, pomagając w analizie, zrozumieniu i artykulacji przekazu.

Poszerzone spectrum poznawcze, wynikające z doświadczeń analizy poznawczej odbywającej się z uwzględnieniem myślenia wizualnego/obrazowego, jest narzędziem poprawiającym komunikację, pobudzającym kreatywność, ułatwiającym zapamiętywanie. Jako klucz do skutecznego prowadzenia procesu projektowego wspiera także proces uczenia się.

Interdyscyplinarne podejście, uwzględniające działanie w obszarze czystej sztuki, zakłada analizę i twórcze ryzyko, rozwijając wyobraźnię oraz kreatywność, by swobodnie wyrażać autorskie opinie i wzmacniać dialog pomiędzy projektantem a przyszłym użytkownikiem. Każdorazowo jest to zmaganie się z problemem i próba rozwiązania go w adekwatny do prowadzonych obserwacji i wniosków sposób, będący następstwem wnikliwych studiów i analiz danej przestrzeni architektonicznej. Znalezienie kluczowego motywu pozytywnie wpłynie na zaspokojenie potrzeby użytkownika, dla którego przeznaczona jest dana oferta projektowa.

Prowadzenie komplementarnych ćwiczeń łączących wieloaspektowe wątki poznawcze oparte na wnikliwej obserwacji wybranego tematu, poszukiwaniach, szkicach rysunkowych czy malarskich wydaje się zasadne i niezbędne w programie dydaktycznym oraz procesie projektowym.

7. WNIOSKI

Metoda implementacji doświadczeń wynikających z działalności plastycznej w procedury projektowe pozwala twierdzić, że świadome łączenie obu dyscyplin stanowi podstawy rozwoju osobowości twórczej i projektowej. Rysunek odręczny, notatka malarska, szkic *in situ* to dostępne narzędzia, w prosty sposób ułatwiające przeprowadzanie badań i analiz tematu. Zapis plastyczny (rysunkowo-malarski) może być uznawany za skuteczną formę komunikacji na płaszczyźnie inżynierskiej, poszerzając zbiór istotnych dla procesu projektowego informacji mających przełożenie na charakter i jakość projektowanych przestrzeni architektonicznych.

Równoległy i zwrotny transfer jakości architektonicznych do medium malarstwa, rysunku czy grafiki określa także kierunek własnych poszukiwań twórczych, budując i wzmacniając indywidualne postawy twórcze.

Wzbogacenie ram programowych o omawianą metodę przełoży się na większą wrażliwość, wyobraźnię oraz świadomość projektową, w konsekwencji implikując pogłębianie poczucia tożsamości i relacji ze środowiskiem oraz utwierdzając w przekonaniu, że możliwe jest projektowanie zgodne z poszanowaniem i zrozumieniem potrzeb użytkownika oraz wpływu inwestycji budowlanych na społeczeństwo i środowisko.

LITERATURA

- Bahamon A., 2006, *Sketch: Houses, How Architects Conceive residential Architecture*, LOFT Publications, Barcelona.
- Bingham N., 2013, *100 Years of Architectural Drawing: 1900–2000*, Laurence King Publishing, London.
- Celadyn M., 2020, *Interior architectural design for pro-environmental behaviour*, „World Transactions on Engineering and Technology Education”, vol. 18, no. 3, [http://www.wiete.com.au/journals/WTE&TE/Pages/Vol.18,%20No.3%20\(2020\)/05Celadyn-M.pdf](http://www.wiete.com.au/journals/WTE&TE/Pages/Vol.18,%20No.3%20(2020)/05Celadyn-M.pdf) [dostęp: 02.03.2021].
- Gzell S., 2014, *O architekturze. Szkice pisane i rysowane*, Wydawnictwo Blue Bird, Warszawa.
- Kawka M., 2015, *Komunikowanie wizualne a nauka o mediach – współczesność i perspektywy*, „Media i Społeczeństwo”, 5.
- Leger F., 1965, *Funkcje malarstwa. Architektura nowoczesna i kolor albo kreacja nowej przestrzeni życiowej*, PIW, Paryż.
- Maluga L., 2006, *Autonomiczne rysunki architektoniczne*, Oficyna Wydawnicza PWR, Wrocław.
- Misiągiewicz M., 2003, *O prezentacji idei architektonicznej*, Wydawnictwo Politechniki Krakowskiej, Kraków.
- Orzechowski M., 2014, *Rysunek, zmysł architektury*, Wydawnictwo Blue Bird, Warszawa.
- Słuchocka K., 2020, *Architectural notations*, „Architectus”, no. 4 (64).
- Špaček R., Peciar M., Šíp L., 2016, *Sketching and drawing in the new age – the role of sketching and drawing in architectural and technical education*, „World Transactions on Engineering and Technology Education”, vol. 14, no. 1, [http://www.wiete.com.au/journals/WTE&TE/Pages/Vol.14,%20No.1%20\(201\)/01-Spacek-R.pdf](http://www.wiete.com.au/journals/WTE&TE/Pages/Vol.14,%20No.1%20(201)/01-Spacek-R.pdf) [dostęp: 27.02.2021].
- Suffczyński M., 2020, *The structural drawing in the representation of space and architectural education at the Faculty of Architecture of the Warsaw University of Technology in relation to the tradition of École des Beaux Arts and Bauhaus*, „Architectus”, no. 4 (64).
- Wolny-Zmorzyński K., Furman W., Snopek J., Groń K., 2013, *Komunikacja wizualna w prasie i w mediach elektronicznych*, Wydawnictwo Poltext, Warszawa.
- Wunenburger J.-J., 2011, *Filozofia obrazów, słowo/obraz terytoria*, Gdańsk.
- Żychowska M.J., 2019, *Humanisation of engineering studies*, „World Transactions on Engineering and Technology Education”, vol. 17, no. 3, [http://www.wiete.com.au/journals/WTE&TE/Pages/Vol.17,%20No.3%20\(201\)/06Zychowska-M.pdf](http://www.wiete.com.au/journals/WTE&TE/Pages/Vol.17,%20No.3%20(201)/06Zychowska-M.pdf) [dostęp: 01.02.2021].

**SPACE RECORD – ARCHITECTURAL INTERIOR IN THE CONTEXT
OF PURE AND DESIGN ART AREAS TRANSMISSION****Summary**

The article deals with the problem of supporting thought processes, deepening and developing the imagination and awareness about didactic and design processes. Stimulus, activation, interpretation, imagination, strengthening – phrases found in the sphere of science, activated and modified for the needs of specific activities in the area of education, translate into the desired progress and creative activity. Activation of interpretative autonomy implies unconventional solutions, often opening new levels of action, or connecting previously distant ones, thus positively influencing the increase in the level of creativity. Going beyond the standards of the program framework, in the context of the freedom to conduct research, broadens the spectrum of design solutions, original statements, as well as an individual approach to the problem. A kind of connective – we learn, wherever we are, doing anything and at any time – modified for the needs of a given field or area of research, is part of the puzzle, which translates into the nature of the external environment and the quality of existence. The interdisciplinary nature of the activities carried out, enriched with experience, manifests itself in a manifesto of independent thinking and creative statements, being at the same time a source of educational experiences and a factor optimizing didactic and design processes.

Keywords: perception of space, interpretative notation, creativity